

DEBATT

Byt namn på företagsekonomin!

Nils Brunsson

Det är något lurt med *företagsekonomi*, inte med ordet i sig men som namn på en vetenskaplig disciplin. Det är dags att för andra gången byta namn!

När jag talar om ämnet företagsekonomi med människor utan kontakt med akademien är det knappast någon som omedelbart förstår vad det handlar om. Jag måste förklara och beskriva och de flesta blir förvånade när de får höra sanningen. Det hade de ingen aning om! Namnet företagsekonomi har verkligen inte blivit etablerat trots att det använts i snart hundra år.

Många forskare och lärare i företagsekonomi verkar skämmas för namnet och använder det inte när de skriver artiklar i dagspressen. De kallar sig inte forskare i företagsekonomi utan i till exempel ledarskap, organisation eller ekonomistyrning. Jag tror de flesta idag uppfattar "företagsekonom" som en beteckning på någon som arbetar med ekonomi i ett företag, snarare än som beteckning på en forskare inom företagsekonomi. En sådan oklarhet drabbar knappast en statsvetare, sociolog eller ens en nationalekonom.

Det verkar också som att många kollegor inom andra discipliner är ovetande om vad vi sysslar med. Namnet säger dem ingenting eller leder till missförstånd. Är företagsekonomi inte bara ett praktiskt ämne som lär ut hur företagen ska tjäna ännu mer pengar?

Ändå kommer namnet från en tid då det diskuterades hur ekonomutbildningen skulle bli mer vetenskaplig. Ämnet *handelsteknik* betraktades som något av ett problem, inte minst dess namn som antydde praktiska kunskaper snarare än teoretiska. Enligt idéhistorikern Henrik Björck - som nyligen skrivit en utmärkt bok om företagsekonomin historia¹ - härrör termen företagsekonomi från 1920-talet men användes på ett mer ödesdigert sätt första gången 1932, när Oscar Sillén, professor vid Handelshögskolan i Stockholm, föreslog att den andra professuren på området skulle benämnas professor i företagsekonomi, inte i handelsteknik. Och sedan slog termen igenom utan (som det verkar) några mer djupgående diskussioner.

Idag kan man konstatera att vi därigenom hamnade ur askan i elden. Intrycket av ett för akademien apart och föga rumsrent ämne kvarstår. Björck beskriver hur vårt ämne möttes med skepsis av ansvariga på universitetet på 1950-talet när det föreslogs att ämnet skulle införas även där och inte bara vara något för handelshögskolorna. En statlig kommitté föreslog att ämnet åtminstone bytte namn till *företagsvetenskap*. Men projektet gick i stå och inget hände med namnet. I stället gjordes ett nytt försök något decennium senare och då fick ämnet passera trots sitt namn.

---

¹ Björck (2023)

“What’s in a name?”, utropade Julia enligt Shakespeare, “that which we call a rose, by any other name would smell as sweet”. Men det var innan Sillén fick sin olycksaliga idé. En mer prosaisk hållning är att ett namn på ett begrepp bör spegla dess innehåll på bästa möjliga sätt, ge en tydlig signal vad det står för. Detta kriterium uppfyller helt uppenbart inte benämningen företagsekonomi.

Ett namn påverkar våra tankar. Jag fruktar att många under årens lopp har ägnat tankemöda åt att förstå och förklara vad företagsekonomi är utifrån namnet snarare än utifrån verkligheten. Företag är någorlunda lätt att förklara men vad är ekonomi? Det är ett notoriskt vagt och mångtydigt begrepp. Tolkat utifrån sin antika grekiska betydelse av hus och lag kan det kanske tolkas som läran om hushållet, en viktig enhet i samhällslivet både under antiken och nu. Nationalekonomen Friedrich Hayek verkar dock, postumt, ha fått stort genomslag för sin fantasifulla idé att ekonomi skulle betyda något helt annat, nämligen ’hushållning med knappa resurser’. Tolkad snävt skulle denna definition innebära att största delen av vårt ämnes kunskaper inte handlar om ekonomi. Tolkad brett skulle den innebära att inte bara vårt ämne utan även stora delar av andra samhällsvetenskaper handlar om ekonomi.

Nej, det är dags att återuppliva idén från femtiotalet att ett bättre namn på vårt ämne är *företagsvetenskap* (jämför ämnet statsvetenskap). Det enda problemet med det namnet är att det inte riktigt täcker in helheten eftersom många företrädare för ämnet under de senaste sjuttio åren inte bara har studerat organisationsformen företag utan också andra former av organisationer, som offentliga organisationer eller civilsamhällets föreningar. Därför skulle en mer adekvat beteckning vara *organisationsvetenskap*, ett namn som inbegriper alla organisationsformer.

Namnet organisationsvetenskap skulle inte bara vara klagörande utan också framhäva vårt ämnes helt centrala roll i svensk samhällsvetenskap. Det finns ingen annan svensk disciplin som så helhjärtat ägnar sig åt ett av det moderna samhällets allra viktigaste företeelser, nämligen organisationer. Många kända samhällsvetenskapliga teorier kommer till korta eftersom de inte förmår hantera att det moderna samhället inte bara består av individer, grupper, klasser eller marknader, utan också, och inte minst, av just organisationer.

I andra länder används ofta begreppet organisationsstudier i en ganska snäv mening. Vårt ämne är däremot brett och omfattar alla aspekter av organisationer - redovisning, ekonomistyrning, finansiering, marknadsföring, administration, personalfrågor, entreprenörskap med mera. Ämnets breda kunskapsbas gör oss som kollektiv till världens ledande experter på organisationer.

Det är dags att komma ut ur garderoben och bli kaxigare. Låt oss tala om hur viktiga vi är genom att återigen byta namn. Intressant nog avslutar Björck sin bok med att just fråga om det inte är dags att byta namn på vår disciplin. Även en kunnig utomstående betraktare anser att ett nytt namn behövs. Det vore bra om namnbytet kunde ske före hundraårsjubileet av det hugskott på en enskild högskola, då i akademins utkant, som ledde till dagens namn!

Nils Brunsson

Professor i företagsekonomi men med förhoppning att bli befordrad till professor i organisationsvetenskap.

Referenser

Björck, H. (2023). *Vetenskap och affärer*. Stockholm: Makadam.